

Uchwała Nr 623/2015
Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej
z dnia 3 września 2015 r.

w sprawie oceny programowej na kierunku „filologia polska” prowadzonym na Wydziale Filologiczno-Historycznym Filii w Piotrkowie Trybunalskim Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach na poziomie studiów pierwszego i drugiego stopnia o profilu ogólnoakademickim

§ 1

Na podstawie art. 48a ust. 3 oraz art. 52 ust. 1 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2012 r. poz. 572, z późn. zm.) Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej – po zapoznaniu się z raportem Zespołu Oceniającego oraz stanowiskiem Uczelni, a także kierując się sprawozdaniem Zespołu nauk humanistycznych w sprawie oceny programowej na kierunku „filologia polska” prowadzonym na Wydziale Filologiczno-Historycznym Filii w Piotrkowie Trybunalskim Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach na poziomie studiów pierwszego i drugiego stopnia o profilu ogólnoakademickim, wydaje ocenę:

warunkową

§ 2

Warunkowa ocena, o której mowa w § 1, została wydana zgodnie z określonymi w Statucie PKA warunkami przyznawania ocen, uwzględniającymi stopień spełnienia poszczególnych kryteriów oceny programowej, bowiem kryteria dotyczące celów i efektów kształcenia oraz systemu ich weryfikacji, programu studiów, zasobów kadrowych, a także wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia otrzymały ocenę „znacząco”. Ponieważ kryteria te uzyskały ocenę niższą niż „w pełni”, nie zaistniały przesłanki do wydania oceny pozytywnej. Kryterium dotyczące prowadzenia badań naukowych również zostało ocenione na „znacząco”, natomiast pozostałe spośród ośmiu kryteriów oceny programowej, tj. kryteria odnoszące się do: koncepcji rozwoju kierunku, infrastruktury dydaktycznej oraz systemu wsparcia studentów w procesie uczenia się otrzymały ocenę „w pełni”.

Warunkową ocenę programową uzasadniają zastrzeżenia dotyczące:

1. celów i efektów kształcenia oraz systemu ich weryfikacji,
2. programu kształcenia,
3. zasobów kadrowych,
4. prowadzenia badań naukowych,
5. procedur zapewnienia jakości ujętych w wewnętrznym systemie zapewnienia jakości kształcenia.

Ad. 1. Opis założonych dla kierunku „filologia polska” celów i efektów kształcenia wykazuje liczne nieprawidłowości, takie jak powtórzenia i nakładanie się na siebie kilku efektów kształcenia, błędne odniesienia niektórych efektów kierunkowych do obszarowych, czy częściowa powtarzalność efektów kształcenia na studiach I i II stopnia. W ramach kierunkowych efektów kształcenia nie wyodrębniono osobnych efektów dla poszczególnych specjalności, realizowanych na I i II stopniu kształcenia, co oznacza, że zakłada się realizację przez studenta wszystkich kierunkowych efektów kształcenia, podczas gdy z programu studiów, macierzy efektów kształcenia oraz sylabusów wynika, iż część z nich jest możliwa do osiągnięcia tylko w ramach jednej, wybranej przez studenta specjalności, natomiast studenci wybierający inne specjalności tego efektu nie osiągną. Dotyczy to na I stopniu: FILPL1A_W07, FILPL1A_W08, FILPL1A_W09, FILPL1A_W10, FILPL1A_W11, FILPL1A_W12, FILPL1A_W17, FILPL1A_W18, FILPL1A_W19, FILPL1A_W20, FILPL1A_U07, FILPL1A_U08, FILPL1A_U09, FILPL1A_U10, FILPL1A_U11, FILPL1A_U18, FILPL1A_U19, FILPL1A_U20. Na II stopniu według macierzy jedynie w ramach poszczególnych specjalności realizowane są efekty: FILPL2A_W09, FILPL2A_W10, FILPL2A_W11, FILPL2A_W13, FILPL2A_W14, FILPL2A_W16 (jeśli student wybierze moduł fakultatywny historia w kulturze masowej), FILPL2A_W19, FILPL2A_U09, FILPL2A_U10, FILPL2A_U12, FILPL2A_U13, FILPL2A_U14, FILPL2A_U15, FILPL2A_U16 i FILPL2A_U16 (jeśli student wybierze moduł fakultatywny historia w kulturze masowej).

Efekty kształcenia zredagowane są w sposób niejednolity stylistycznie, z różnym stopniem szczegółowości i przejrzystości, np. efekt kierunkowy FILPL2A_U10 „potrafi zinterpretować teksty

dziennikarskie na wyższym poziomie”, FILPL2A_U04 „umie właściwie opisywać poznaną terminologię literaturoznawczą” czy FILPL1A_W07: „biegle orientuje się w zakresie teoretycznych badań z zakresu kultury”. Doprecyzowania wymagają także niektóre efekty przedmiotowe: np. „zastosowuje wiedzę historyczną w praktyce przy analizie prądów literackich” (Historia literatury polskiej do 1939 (wybrane zagadnienia)), „wykazuje aktywność w zakresie literatury powszechnej jako dialogu kulturowego między narodami” czy „potrafi przeprowadzać analizy historycznoliterackie na wyższym poziomie interpretacyjnym” (Literatura powszechna na II stopniu).

Pewne wątpliwości budzi system weryfikacji założonych efektów kształcenia: prace przejściowe często pozbawione są opisowej recenzji, bibliografia przedmiotowa, stanowiąca podstawę referatów studenckich, jest niekiedy mocno przestarzała, oceny z prac dyplomowych bywają zawyżone.

W odpowiedzi na raport powizytacyjny napisano, że na odbytym 22 czerwca 2015 roku spotkaniu Kierunkowego Zespołu ds. Programów Kształcenia podjęto decyzję o modyfikacji kierunkowych i przedmiotowych efektów kształcenia dla kierunku filologia polska. Prace nad tą modyfikacją trwają i powinny zakończyć się we wrześniu 2015 roku. Na tym samym zebraniu zobowiązano pracowników Instytutu do udoskonalenia sposobów weryfikacji efektów kształcenia, odświeżenia literatury przedmiotu w sylabusach oraz ustalenia zasad określających zakres wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych obowiązujących na egzaminie dyplomowym. To ostatnie zadanie zostało także przekazane Przewodniczącemu Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia, który zobowiązał się do podjęcia tego zagadnienia na najbliższym zebraniu WKJK. Efekty tych działań należy poddać ocenie podczas kolejnej wizytacji.

Ad. 2. W odniesieniu do programu studiów w raporcie powizytacyjnym wskazano na powtarzalność celów, efektów i treści kształcenia w ramach niektórych specjalności realizowanych na I i II stopniu kształcenia. I tak przedmioty na specjalności *Filologia polska z wiedzą o kulturze* na studiach I oraz II stopnia mają bardzo zbliżone treści kształcenia oraz efekty przedmiotowe, mimo iż ich nazwy niekiedy różnią się od siebie. Na przykład *Analiza i interpretacja dzieła sztuki* na II stopniu to ten sam przedmiot co *Analiza i interpretacja tekstu kultury (semioza znakowa)* na I, na obu stopniach powtarza się również *Wiedza o teatrze, filmie i TV, Estetyka i Wiedza o kulturze*, sylabus praktyk dla obu poziomów jest także identyczny. Na specjalności dziennikarskiej powtarza się z kolei przedmiot *Historia mediów*, którego celem jest pogłębienie wiedzy zdobytej na takim przedmiocie na studiach I stopnia, treści i efekty kształcenia w obu sylabusach są jednak bardzo zbliżone do siebie. To samo dotyczy przedmiotu *Warsztaty dziennikarskie* oraz sylabusów praktyk. Podobieństwo programowe, czego dowodem są sylabusy, wykazuje również specjalność *Filologia polska z edytorstwem oraz Filologia polska z twórczym pisanem* – trzy przedmioty noszą tu takie same nazwy (*Poezja najnowsza – warsztaty*, *Proza najnowsza – warsztaty*, *Warsztaty z zakresu Public Relations*). Również *Stylistyka alternatywna* w ramach specjalności *Filologia polska z twórczym pisanem* realizuje materiał *Stylistyki praktycznej*. Władze Instytutu wyjaśniły Zespołowi Oceniającemu, iż specjalności nie są nastawione na kontynuację, a studentom II stopnia zaleca się wybór specjalności odmiennej od zrealizowanej na I stopniu. Program studiów nie zawiera jednak takiej informacji, a zmienione nazwy przedmiotów mogą sugerować różnice założonych dla nich efektów i treści kształcenia.

Wątpliwości budzą dobór i układ treści kształcenia w zakresie przedmiotów teoretycznoliterackich. Na studiach I i II stopniu pojawia się przedmiot *Poetyka dzieła literackiego*, a w sylabusach tego przedmiotu na obu stopniach powtarzają się częściowo zagadnienia oraz lektury, zbliżone są też do siebie efekty przedmiotowe – nie ma zatem wyraźnego oddzielenia treści kształcenia na I i II stopniu ani stopniowania ich trudności. Na studiach I stopnia brak wyraźnego rozdzielenia zakresu poszczególnych przedmiotów teoretycznoliterackich, wskazania ich specyfiki, podobne tematy pojawiają się bowiem na poetyce, teorii literatury i analizie dzieła literackiego. Cały blok teoretycznoliteracki na obu poziomach kształcenia wymaga przeformułowania i rozdzielenia kompetencji poszczególnych przedmiotów z uwzględnieniem stopniowania trudności oraz zmodernizowania listy lektur.

Wyrazistego zróżnicowania treści programowych i przedmiotowych efektów kształcenia wymagają także przedmioty historycznoliterackie na studiach II stopnia, które noszą te same nazwy jak na stopniu I – z rozszerzeniem „wybrane zagadnienia”. Treści i cele kształcenia realizowane w ich ramach są w dużej mierze zbliżone, często tylko inaczej stylistycznie zredagowane. Podobną literaturę i treści programowe

mają także przedmioty w ramach bloku fakultetów (np. *Codzienność elit* oraz *Codzienność prostego człowieka*).

Przedstawiona w sylabusach poszczególnych przedmiotów bibliografia nie zawsze uwzględnia aktualny stan badań naukowych; niekiedy najnowsze opracowania na tej liście pochodzą z lat 70-tych i 60-tych, a pojawiają się jeszcze starsze (wykład monograficzny na studiach II stopnia, którego celem jest „poszerzenie znajomości literatury romantycznej w jej aspektach antropologicznych”; *Warsztaty pisarskie z twórczym pisanem*).

W odpowiedzi na raport powizytacyjny znalazła się informacja, że w maju i czerwcu 2015 roku odbyły się spotkania Kierunkowego Zespołu ds. Jakości Kształcenia, na których rozpoczęto modyfikację programu studiów na kierunku filologia polska na studiach I i II stopnia, tak aby wyeliminować uchybienia wskazane przez Zespół Oceniający w raporcie powizytacyjnym. Efektem tej modyfikacji są zmiany w planie studiów (wprowadzenie kilku nowych przedmiotów w miejsce dotąd realizowanych), eliminacja powtórzeń celów, efektów i treści kształcenia na studiach I i II stopnia, zmiana wymiaru godzinowego niektórych przedmiotów mająca na celu unowocześnienie programu studiów i dostosowanie go do potrzeb i zainteresowań studentów, likwidacja specjalności *Filologia polska z twórczym pisanem* na studiach I stopnia ze względu na brak specjalistów w zakresie kreatywnego pisanie. W odpowiedzi na raport powizytacyjny poinformowano także, że członkowie Kierunkowego Zespołu na najbliższych spotkaniach dokonają przeglądu i korekty programu wszystkich specjalności oraz sylabusów przedmiotowych. Efekty tych działań należy poddać ocenie podczas kolejnej wizytacji.

Ad. 3. Potwierdzone przez specjalność naukową i dorobek kompetencje merytoryczne kilku nauczycieli akademickich nie są w pełni zgodne z tematyką przydzielonych im niektórych zajęć, co może utrudniać osiągnięcie założonych dla tych przedmiotów efektów kształcenia. Na przykład pracownik specjalizujący się w badaniu literatury romantycznej prowadzi zajęcia z *Wiedzy o folklorze* nie mając w swym dorobku żadnej publikacji poświadczającej jego kwalifikacje folklorystyczne. Znanca historii literatury rosyjskiej prowadzi zajęcia z *Literatury dla dzieci i młodzieży* przy braku publikacji z tego zakresu. Jeden z pracowników samodzielnych prowadzi warsztaty Public Relations oraz *Współczesne techniki komunikacji społecznej*, nie mając żadnych publikacji i innego typu poświadczeń tego rodzaju kompetencji, zajmując się głównie literaturą XIX wieku, literaturą dziecięco-młodzieżową oraz edytorstwem.

Zespół Oceniający zwrócił uwagę na niekonsekwentne stosowanie kryteriów awansów naukowych doktorów habilitowanych na stanowiska profesorów nadzwyczajnych (2 awanse odbyły się z pominięciem warunku znacznego przyrostu dorobku naukowego, a 2 osoby, które uzyskały habilitację w latach 2012-2014, dotąd nie awansowały) oraz na brak współpracy międzynarodowej i stymulacji pracowników do jej nawiązywania.

W odpowiedzi na raport powizytacyjny znalazło się stwierdzenie, że podjęto działania mające na celu wyeliminowanie wypadków niezgodnego z kompetencjami pracowników przydziału zajęć – zobligowano mianowicie pracowników do „poszerzenia ich zainteresowań badawczych w kierunku zajęć im przydzielonych”. Prezydium stoi na stanowisku, że należałoby odwrócić ten porządek i przydzielać zajęcia zgodne z już istniejącym dorobkiem pracownika naukowego, korelacja dorobku naukowego z prowadzonymi zajęciami to przecież proces, którego nie da się znacząco skrócić. W odpowiedzi na raport przedstawiono jednak deklarację, iż Dyrekcja IFP dokona gruntownej analizy przydziału zajęć na rok akademicki 2015/2016. W odpowiedzi na raport wyjaśniono także, że zasady awansów naukowych zostały w ostatnim czasie w Uczelni doprecyzowane, a brak awansu pracownika po uzyskaniu przez niego stopnia doktora habilitowanego jest w UJK normalnym zjawiskiem jako konsekwencja nienajlepszej kondycji finansowej Uczelni. Efekty działań podjętych w IFP w zakresie rozwoju kadry i reguł polityki kadrowej należy poddać ocenie podczas kolejnej wizytacji.

Ad 4. Badania naukowe prowadzone w IFP zgodne są przede wszystkim z indywidualnymi zainteresowaniami pracowników, w rezultacie czego jedynie w ograniczonym wymiarze umożliwiają osiągnięcie efektów kształcenia zdefiniowanych dla programu kształcenia na kierunku „filologia polska” zwłaszcza w odniesieniu do specjalności *Filologia polska z logopedią*, *Filologia polska z językiem angielskim* oraz *Filologia polska o specjalności nauczycielskiej*. Badania te również w niewielkim stopniu obejmują problematykę związaną z takimi realizowanymi w Instytucie specjalnościami, jak

Filologia polska z dziennikarstwem, twórczym pisanem i wiedzą o kulturze, co sprawia, że w kadrze brak pracowników naukowo-dydaktycznych o kompetencjach z tego zakresu.

W odpowiedzi na raport powizytacyjny poinformowano, że na czerwcowym spotkaniu pracowników IFP wskazano na konieczność zbudowania w Instytucie i na Wydziale zespołów badawczych prowadzących badania w zakresie realizowanych na „filologii polskiej” specjalności oraz powiązania publikacji naukowych pracowników Instytutu z realizowanym programem studiów. W odpowiedzi na raport znalazły się przykłady dwóch najnowszych publikacji pracowników, które są bezpośrednio związane z prowadzonymi przez te osoby zajęciami. Efekty podejmowanych działań należy poddać ocenie podczas kolejnej wizytacji

Ad 5. Struktura zarządzania kierunkiem studiów jest przejrzysta, wypracowano mechanizmy i narzędzia pozwalające na ocenę efektów kształcenia i doskonalenie jakości kształcenia, jednakże efektywność systemu jest niewystarczająca, gdyż nie wychwycił on nieprawidłowości i uchybień w zakresie koncepcji kształcenia i programu studiów, doboru kadry naukowej i prowadzonych badań.

Podjęte działania naprawcze, zadeklarowane w odpowiedzi na raport powizytacyjny, powinny zostać poddane ocenie podczas kolejnej wizytacji.

§ 3

Następna ocena programowa na kierunku „filologia polska” w wymienionej w § 1 jednostce powinna nastąpić w roku akademickim **2015/2016**.

§ 4

1. Uczelnia niezadowolona z uchwały może złożyć wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy.
2. Wniosek, o którym mowa w ust. 1, należy kierować do Polskiej Komisji Akredytacyjnej w terminie trzydziestu dni od dnia doręczenia uchwały.

§ 5

Uchwałę Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej otrzymują:

- 1) Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego,
- 2) Rektor Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach.

§ 6

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCY
POLSKIEJ KOMISJI AKREDYTACYJNEJ

Marek Rocki